

Beynəlxalq əlaqələr daha çox liderlərin qərarları və real iş birliyi sayəsində formalaşır. Ölkələr arasında münasibətlər də dinamik və nəticəyönümlü xarakter daşıyır. Ənənəvi formatlar öz yerini çevik və pragmatik addımlara verir. Hazırda Azərbaycan-ABŞ əməkdaşlığı məhz qarşılıqlı etimada və hər iki tərəfin strateji maraqlarına söykənən möhkəm tərəfdaşlıq üzərində inkişaf edir. ABŞ-nin vitse-prezidenti Ceyms Devid Vensin bu günlərdə Azərbaycana planlaşdırılan səfəri yeni və çevik diplomatik mərhələnin başlanğıcı olmaqla yanaşı, Vaşinqtonun regiondakı maraqlarının və Bakı ilə mövcud olan strateji əlaqələrin təzahürüdür.

ABŞ-Azərbaycan strateji tərəfdaşlığı dərinləşir

Vensin Bakıya səfəri münasibətlərdə yeni mərhələnin başlanğıcı olacaq

ABŞ Dövlət Departamentinin məlumatına əsasən, dövlət katibinin iqtisadi məsələlər üzrə müavini Ceykob Helberq də 9-11 fevral tarixlərində Milan, İrəvan və Bakıya səfər çərçivəsində vitse-prezident Ceyms Devid Vensə qoşulacaq. Rəsmilərin bölgəyə səfəri Cənubi Qafqazın yeni arxitekturasının təməl daşlarını yerinə oturtmaq və "Beynəlxalq sülh və rifah naminə Tramp marşrutu" (TRIPP) kimi nəhəng layihələri praktiki müstəviyə keçirmək məqsədi daşıyır. Bu da Vaşinqtonun Cənubi Qafqazdakı prioritetlərinin rəsmən dəyişdiyinə elandır. Xüsusilə dövlət katibinin müavini Ceykob Helberqin səfərdə iştirakı Amerikanın bölgəyə milyardlarla dollarlıq investisiya və texnoloji yeniliklər gətirmək niyyətini təsdiqləyir. Helberq texnologiya sahəsində rəqəbat və təhlükəsizliklə bağlı fəaliyyəti ilə tanınır. Bu məqam bölgədə rəqəmsal infrastruktur və enerji dəhlizləri ilə bağlı konkret təkliflərin masada ola biləcəyinə işarədir.

Vens 2008-ci ildə bölgəyə gələn ovaxtkı vitse-prezident Dik Çeynindən bu yana Bakıya səfər edəcək ABŞ-nin ilk yüksəkranqlı şəxsi olacaq. Vitse-prezidentin münafişə və siyasi gərginlik mərhələsindən hüquqi-diplomatik arenaya uğurla keçid edən Azərbaycana gözələnən səfəri rəsmi Bakının artan çəkisini nümayiş etdirir. Bu, sadəcə, diplo-

matik səfər deyil, iki ölkə arasında yüksək səviyyəli etimadın və birbaşa liderlik dialoqunun mühüm nəticəsidir.

ABŞ vitse-prezidentinin Azərbaycana nəzərdə tutulan səfəri sülh prosesinə dəstək baxımından böyük əhəmiyyət kəsb edir. Səfər çərçivəsində tərəflər arasında sülhün, regional təhlükəsizlik və iqtisadi əməkdaşlığın əsas müzakirə predmeti olacağı vurğulanır. Vens Tramp administrasiyasının "öncə Amerika" doktrinasının əsas daşıyıcılarından biridir. ABŞ rəsmisinin səfəri o deməkdir ki, Cənubi Qafqazda sülh artıq ABŞ-nin milli təhlükəsizlik və iqtisadi maraqları çərçivəsində dəyərləndirilir. Ağ Ev

üçün Vaşinqton razılaşmaları çərçivəsində Bakı ilə İrəvan arasında barışıq planının irəlilədilməsi əsas hədəfdir. Tramp administrasiyası Vaşinqtonda başlayan prosesin konkret nəticə ilə bitməsində maraqlıdır. Ehtimal olunur ki, bu səfər və görüşlərdən sonra tərəflər arasında iqtisadi-ticarəti əməkdaşlığın qurulmasında fəallıq artacaq.

TRIPP marşrutunun işə düşməsinə tezləşdirmək də Vaşinqton üçün strateji əhəmiyyət kəsb edir. Bu, ABŞ-nin həm Cənubi Qafqazda, həm də Orta dəhliz boyu mövqeyini gücləndirmək, həmçinin Mərkəzi Asiya regionu ilə birbaşa bağlar qurmaq planının mühüm tərkib hissəsidir. TRIPP vasitəsilə ABŞ Azərbay-

canın nəqliyyat-logistika potensialına, xüsusilə Zəngəzur dəhlizi və Orta dəhliz layihələrinə milyardlarla dollarlıq dəstək vədi verir ki, bu da regionu qlobal ticarətin yeni mərkəzinə çevirmək məqsədi daşıyır.

Ümumən, Azərbaycan-ABŞ arasındakı münasibətlərin keyfiyyətə yeni müstəviyə keçdiyi və bu prosesdə şəxsi liderlik faktorunun həlledici rolu göz önündədir. Liderlər arasındakı dialoqun xronologiyasına baxsaq, görürük ki, Davosdan Misirə qədər uzanan bütün təmaslar Azərbaycanı qlobal sülhün və enerji təhlükəsizliyinin mərkəzi qovşağına çevirib. Dövlət başçıların görüşlərində, məktublaşma və telefon zənglərində əksini tapan səmimiyyət ABŞ-nin

Azərbaycanı sadıq və güclü tərəfdaş kimi gördüyünün bariz nümunəsidir. Ağ Ev üçün Azərbaycan, sadəcə, enerji tərəfdaşı deyil, Avrasiyanın geosiyasi arxitekturasında mərkəzi oyunçu statusundadır. Bu kontekstdə, 8 avqust 2025-ci ildə Vaşinqtonda baş tutan tarixi görüş münasibətlərdəki durğunluğa son qoyaraq, "Strateji Tərəfdaşlıq Xartiyası"na gedən yolu açan əsas dönüş nöqtəsi oldu.

Azərbaycan-ABŞ münasibətlərinin hazırkı mərhələsi xüsusilə Donald Trampın hakimiyyətə qayıdışından sonra şəxsi diplomatiya və iqtisadi sülh modelinə əsaslanan strateji dərinlik qazanıb. Trampın xarici siyasəti uzunmüddətli bürokratik danışıqlardan daha çox, birbaşa liderlər arasındakı anlaşmalara söykənir. Məhz iki lider arasındakı yüksək təmaslar münasibətlərin dinamikasını müəyyən edən əsas amildir. Donald Trampın İlham Əliyevə göndərdiyi şəklın üzərində şəxsən yazdığı "İlham, sən böyük lider sən" ifadəsi bu münasibətlərin simvoluna çevrilib. Tramp Ağ Evdə keçirilən görüşlərdə İlham Əliyevi "inanılmaz lider" və "çox ağıllı" rəhbər kimi xarakterizə edib. Bu ifadələr iki ölkə arasındakı münasibətlərin həm də liderlər səviyyəsində yüksək etimada əsaslandığını göstərir.

Liderlər arasındakı dinamik əlaqələr ikitərəfli görüşlərlə məhdudlaşmır, həm də mühüm beynəlxalq platformalarda davamlı təmaslarla möhkəmlənir. 2026-cı ilin yanvarında Davos İqtisadi Forumu çərçivəsində keçirilən dialoq və Misirdəki səmimi təmaslar göstərdi ki, Vaşinqton və Bakı qlobal təhlükəsizlik və iqtisadi rifah məsələlərində eyni dildə danışırırlar. Bu görüşlərdə Azərbaycanın Sülh Şurasına dəvət edilməsi, ölkəmizin regionda sülhün və sabitliyin əsas qarantı kimi qəbul olunması örnəyidir.

Nəticə olaraq, vitse-prezident Vensin Bakıya planlaşdırılan səfəri və səfər çərçivəsində imzalanacaq sənədlər, TRIPP layihəsinin icrasına dair atılacaq addımlar Azərbaycanın regional liderliyini beynəlxalq səviyyədə bir daha təsdiqləyəcək, Azərbaycan-ABŞ strateji müttəfiqliyi daha da güclənəcək.

*İsmayıl QOCAYEV,
"Azərbaycan"*